*4^70 AXB 430 Pet 07

Ξ. Α. ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΣΧΟΛΑΡΙΟΥ

ΚΑΝΩΝ

ΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ ΠΑΛΑΜΑΝ

(Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Γρηγορίου Παλαμᾶ»)

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ · ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

ΤΥΠΟΙΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΥΜΕΝΟΥ
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 2
ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1921

ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΣΧΟΛΑΡΙΟΥ
ΚΑΝΩΝ ΕΙΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ ΠΑΛΑΜΑΝ

Πρῶτος ὁ Λέων Ἀλλάτιος ἐμνημόνευσε μεταξὺ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Σχολαρίου Κανόνα εἰς Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν, τὸν ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης (1349), περιλαμβανόμενον εἰς ἑλληνικὸν κώδικα τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ,/[1] περιελθόντα ἤδη καὶ εὑρισκόμενον εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Βατικανοῦ ὑπ' ἀριθ. Cod. Gr. Vatic. 172· περίεργον δ' ὅτι ἐνῷ αὐτὸς ἦτο ὁ μόνος γνωρίζων τὸ ἔργον, οὐχ ἧττον διετάθη ὅτι οὐδ' ὁ πατριάρχης Γεννάδιος ἀπεδέξατο τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Παλαμᾶ ὡς ἁγίου·/[2] ἐπίστευσεν ἴσως εἰς τὴν «Ἀπολογίαν ὑπὲρ τῶν πέντε κεφαλαίων...», τὴν ψευδεπιγράφως μὲν ἐκδοθεῖσαν ἐπ' ὀνόματι Γενναδίου τοῦ πατριάρχου Κων)πόλεως, οὖσαν δὲ σύγγραμμα Ἰωσὴφ τοῦ Μεθώνης, ἐν ᾗ λέγεται ὅτι ὁ Θεσσαλονίκης Παλαμᾶς καὶ ὁ Ἐφέσου Μᾶρκος θεωροῦνται ἅγιοι παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς διὰ τὸν μόνον λόγον ὅτι κατὰ λατίνων ὁμιλοῦσι/[3]. Πρὸ τοῦ Σχολαρίου ὁ Μᾶρκος ὁ Ἐφέσου ἀνεγνώριζεν ἅγιον τὸν Παλαμᾶν καὶ συνέταξε μάλιστα «Στιχηρὰ εἰς τὸν **ἅγιον** Γρηγόριον ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης τὸν Παλαμᾶν», ὧν ἀρχή: «Ὁ ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡγιασμένος»·/[4] ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ Μάρκου Φιλόθεος ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως συνέταξεν ἀκολουθίαν καὶ δύο κανόνας

1. Leo Allatius, da Georgiis, 409, ἐκδ. Παρ.
2. Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος, Ἀλεξανδρεία, τόμος Ε' (1910), σ. 427. Ἄρθρον Γρηγορ. *Παπαμιχαήλ*.
3. Migne, P. G., t. 158, σ. 1357.
4. Α. Π. Κεραμεύς. Ἀνέκδ. Μαυρογ. Βιβλ. Α', 97.

εἰς τὸν Παλαμᾶν,[1] ἐκδεδομένους, ἂν μὴ λανθάνωμαι, ἐν τῷ συγγράμματι «Ὁ Παλαμᾶς ἐκεῖνος» τοῦ Ἀθανασίου Παρίου 1784.

Περὶ τῆς ἁγιότητος τοῦ Παλαμᾶ διὰ μακρῶν ἐπραγματεύθη ὁ Ἱεροσολύμων Δωρόθεος ἐν τοῖς Προλεγομένοις τοῦ Γ' τόμου τῆς ἀγάπης (σ. 13, 29--114), ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἕκτης κατηγορίας τῆς ἐν ἔτει 1698 ἐκδοθείσης Τάργας τοῦ Πάτερ Φραγκίσκου, ὅτι «ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γεννάδιος ἔγραψε πῶς ὁ Παλαμᾶς ἦτο γεμάτος ἀπὸ ψεύτικην σοφίαν».

Ὁ Σχολάριος συνέταξε τὸν κανόνα ὡς ἀπὸ μέρους τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, ὅπερ ἡ ἀκροστιχὶς μαρτυρεῖ καὶ ἄλλα μέρη τῶν τροπαρίων, πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ καθ' ὃν χρόνον συνεταράσσετο αὕτη ὑπὸ τῶν λατινοφρόνων, τὴν ἕνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν ἐπιζητούντων, καθ' ὧν ἐκεῖνος πάσαις δυνάμεσιν ἀνθίστατο, μοναχὸς ὢν καὶ Γεννάδιος μετωνυμηθείς· τοῦτο ἐξάγομεν ἐκ τοῦ δ' τροπαρίου τῆς τρίτης τοῦ α' καὶ δ' τῆς ὀγδόης καὶ ἐκ τοῦ Θεοτοκίου τῆς ἐνάτης ᾠδῆς· οἱ Θεσσαλονικεῖς ὁμολογοῦσιν ὅτι "ἐπ' αὐχένι τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν φοροῦντες„ τὸν τουρκικὸν "πανηγυρίζειν ὡς ἐχρῆν οὐ δυνάμεθα τῇ μνήμῃ σου„ (τροπάρ. γ' ᾠδῆς η'), ἐπικαλοῦνται δὲ τὴν Θεοτόκον νὰ χαλινώσῃ τὴν ἄστατον τῶν ἀθέων ὁρμὴν κατὰ τῶν χριστιανῶν (α' ᾠδῆς Θεοτοκ.) νὰ δώσῃ ἡμέραν ἐλευθερίας (γ' ᾠδῆς Θεοτοκ.) καὶ ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν «καὶ νῦν σπαραττόντων ψυχάς τε καὶ σώματα» (ε' ᾠδῆς Θεοτοκ.) διδοῦσα πατρίων δογμάτων βεβαίαν γαλήνην (θ' ᾠδῆς Θεοτοκ.). Ὥστε διὰ πολιτικοὺς καὶ θρησκευτικοὺς λόγους προέβη ὁ Σχολάριος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Κανόνος. Ἡ μνήμη τοῦ Παλαμᾶ ἄγεται τῇ ιδ' Νοεμβρίου.

Χάριτας ὁμολογῶ τῷ Σ. λατίνῳ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν κ. Louis Petit, ἀποδεξαμένῳ τὴν παράκλησίν μου καὶ προμηθεύσαντί μοι φωτογραφίας τῶν σελίδων τοῦ κώδικος, τῶν περιεχουσῶν τὸν ἐν λόγῳ κανόνα προθύμως πάνυ· ὁ τίτλος, τὸ κείμενον καὶ ἡ ἐν τῇ δεξιᾷ ὤᾳ δήλωσις τῆς ἀκροστιχίδος εἰς δύο γραμμὰς εἶναι τοῦ αὐτοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος. Ἔχει δὲ ὁ κανὼν ὡς ἑξῆς :

Cod. Vatic. Gr. 172. (φ. 184).

† Εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν καὶ θαυματουργὸν Γρηγόριον ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης τὸν Παλαμᾶν κανών.

† **Ἡ ἀκροστιχίς:** Ἡ σὴ πόλις στέφει σε τοῖς ὕμνοις πάτερ· **ἐν δὲ τοῖς Θεοτοκίοις,** Σχολάριος.

Ἦχου βου. Ὠδὴ α'. Δεῦτε λαοὶ ᾄσωμεν.

Ἡ ἐπὶ σοὶ λάμψασα χάρις τοῦ πνεύματος, καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐλθέτω

1. Fabricius, B. G,, t. XII, p. 514 (Harl.)

νῦν, ᾠδήν σοι πλέκοντας, τοῖς σοφόν σε ποιμένα, καὶ στύλον εὐσεβείας, πάτερ, πλουτήσαντας.

Σὺ σεαυτὸν, μόνος ἂν εἶχες ἀξίως αἰνεῖν, ὁ τῇ τοῦ λόγου χάριτι κατακοσμούμενος· ἀλλὰ δύναμιν ἔμπνει, τολμῶσιν ἐξ ἀγάπης τὰ ὑπὲρ δύναμιν.

Ἥλιος μὲν περιαυγάζει γῆν σύμπασαν, τῶν δὲ σοφῶν δογμάτων σου καταφωτίζουσι τῶν πιστῶν τὰς καρδίας ἀκτῖνες, δυσσεβείας ὁμίχλην λύουσαι.

Πόνοις πολλοῖς ἐγγυμνασάμενος πρότερον, πρὸς θεωρίαν ἄτυφον ἐμετεώρισας τὴν ἁγνήν σου καρδίαν, ἐν ᾗ Θεὸν κατεῖδες, πάτερ Γρηγόριε.

Σάλου δεινοῦ, τῇ μεσιτείᾳ σου λύτρωσαι τοῦ νῦν ἡμᾶς συνέχοντος, τὸν μέγαν μάρτυρα συνεργὸν τῇ πρεσβείᾳ, καὶ τὸν σοφὸν λαβοῦσα ποιμένα, Δέσποινα.

Ὠδὴ γ'. Ἐν πέτρᾳ με τῆς πίστεως στερεώσας.

Ὁ βίος σου λαμπρότατος πάτερ ὤφθη· ὁ λόγος σου σάλπιγγος ἤχησε πλέον· τοῖς θαύμασιν ἐξέπληξας τοὺς ὁρῶντας, καὶ ζῆλον ἔδειξας ὑπὲρ τῆς πίστεως, κατὰ τῶν αὐτὴν μαχομένων ἀνύποιστον.

Ἐλύπησας οὐδένα τῶν προσιόντων· ἀλλ' ἤπιος ἐγένου, καὶ πρᾶος πᾶσιν· Ἀκίνδυνον κατῄσχυνας μόνος, πάτερ, ψευδῆ δοξάζοντα· καὶ κατηδάφισας, πέτρᾳ προσραγέντα, τῆς σῆς ὀρθῆς πίστεως.

Ἰδοὺ τὸ φῶς δικαίως σε καταλάμπει, τῆς ἄνω βασιλείας ὅτι γενναίως, ἀντέστης ὑπὲρ τούτου, τοῖς κτίσμα τοῦτο (184β) πρόσκαιρον λέγουσι, φεῦ τῆς σκαιότητος! αὐτοὶ δὲ τῷ σκότει δικαίως καλύπτονται.

Συνθλίβουσι καὶ πάλιν τὴν ἐκκλησίαν γεννήματα τῶν ἔχεων ἃς ἀνεῖλες ἡμεῖς δὲ ταῖς ἀκίσι τῶν σοφῶν λόγων, οὓς ἡμῖν ἔλιπες, ὡς ἀναφαίρετον κλῆρον, θανατοῦμεν αὐτοὺς, πάτερ ἅγιε.

Χαλίνωσον τὴν ἄστατον τῶν ἀθέων ὁρμὴν κατὰ τῶν δούλων σου, Θεοτόκε, καὶ δὸς ἡμῖν ἡμέραν ἐλευθερίας, τὴν ὀργὴν λύσασα ᾗ παιδευόμεθα, δίκας ἐκτιννύντες δεινῶν παραπτώσεων.

Ὠδὴ δ'. Ὑμνῶ σε ἀκοήν.

Σωμάτων καὶ ψυχῶν ἰάτρευσας ἀρρωστήματα, καὶ ἐξέστη πλήθη πιστῶν, βλέποντα Θεὸν ἐν σοὶ θαυματουργοῦντα· διὸ καὶ ἡμᾶς διπλῶν ἀπάλλαξον ἀρρωστημάτων, πάτερ, τῇ πρεσβείᾳ σου.

Ταλάντοις τὴν ψυχήν σου κύριος κατεκόσμησεν ὅ,τι πλείστοις· σὺ δὲ αὐτὰ ηὔξησας καλῶς, αὐτοῖς ἐπαγρυπνήσας· διὸ ἐπὶ πλείστων σε κατέστησε, καὶ τοῖς πιστοῖς οἰκέταις συνηρίθμησε.

Ἐρρύη Βαρλαὰμ ὁ φλήναφος, καὶ ὁ κίνδυνος Ἀκινδύνου, ὥσπερ κηροῦ φύσις, ἐκ πυρὸς τακεῖσα δαπανᾶται· σὺ δὲ εὐφροσύνην τὴν οὐράνιον, μετὰ δικαίων νῦν ἀπείληφας.

Φιλίας κοσμικῆς καὶ τέρψεως, ὥς τις ἄσαρκος ἀπερράγης· καὶ τὸν

τοῦ Χριστοῦ ἤνεγκας σταυρὸν· καὶ φῶς ἐγένου μέγα· διὸ τῇ λυχνίᾳ ἐπιτέθεισαι, καὶ τὰς ψυχὰς ἁπάντων κατεφαίδρυνας.

Ὀνείδη καὶ ὀδύνας ἔλυσας τῆς προμήτορος: ἀπαθῶς τε καὶ ὠδίνων ἄνευ τὸν Θεὸν τεκοῦσα σαρκωθέντα· διὸ εὐλαβῶς σοι προσπεφώνηκεν ὁ Γαβριὴλ τὸ χαῖρε, παναμώμητε.

Ὠδὴ ε'. Ὁ τοῦ φωτὸς χορηγὸς τὸ τῶν.

Ἐπὶ νομὰς εὐσεβεῖς, τὰ λογικά σου ποδηγῶν θρέμματα τῆς δεξιᾶς ἔδειξας μερίδος· διὸ ἐν οὐρανοῖς ὁ καλὸς ποιμὴν σε λαμπρῶς ὑπεδέξατο.

(φ. 185)

Ἴδε καὶ νῦν εὐμενὲς, ἐπὶ σὴν ποίμνην· καὶ ὠμῶν λύτρωσαι θηρῶν αὐτὴν, ἧς ὑπεγρήπνεις ἐν σώματι βιοὺς· μείζω παρρησίαν αὐτόθι γὰρ κέκτησαι.

Σὺν ἀσκηταῖς ἀσκητὴς, ἐν ἱερεῦσιν ἱερεὺς, ἄμεμπτος καθηγητὴς μέσον διδασκάλων, ἐν μάρτυσι φαιδρὸς μάρτυς διαπρέπεις προθέσει καὶ πράγματι.

Ἐξηγητὴς ἀκριβὴς, καὶ θεολόγος ἀσφαλὴς γέγονας, καὶ συγγραφεὺς λόγων ἐξαισίων, καὶ πάσης ἀρετῆς τύπος τε καὶ στάθμη θεόφρων Γρηγόριε.

Λάβρον ποτε τοὺς βροτοὺς, ἐξελομένη τῆς Σατὰν φάρυγγος, σῷ τοκετῷ λύτρωσαι, παρθένε, τοὺς δούλους σου· καὶ νῦν θηρῶν σπαραττόντων ψυχάς τε καὶ σώματα.

Ὠδὴ στ'. Ἐν ἀβύσσῳ πταισμάτων.

Τρίβον ὥδευσας, πάτερ, ἀκίνδυνον, ἣν ὁ πολυκίνδυνος φυγὼν Ἀκίνδυνος, εἰς ἐρημίαν ἄβατον καὶ κρημνοὺς ἐξοκείλας ἀπώλετο.

Ὀπαδὸς Γρηγορίου γεγένησαι, ὃς ἐθεολόγησε τὸ φῶς θεότητα ὅ ἐν Θαβὼρ παρέδειξεν ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐγκρυπτόμενον.

Ἰωνᾶς μὲν ἐν κήτει τριήμερος· σὺ δὲ ἐν εἱρκταῖς καὶ πέδαις πολυήμερος ταλαιπωρῶν, ἐπέστρεφες τῶν ἀπίστων πολλοὺς τῇ σοφίᾳ σου.

Σκυθρωπότης πραγμάτων οὐκ ἴσχυσε, τὴν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἔνστασιν λῦσαι σου· ἀλλ' ἀκλινὴς ἱστάμενος, ὑπερόριον δόξαν ἀπήλεγξας.

Ἀληθῆ Θεοτόκον σε, πάναγνε, πάντες ἀνεκήρυξαν οἱ θεορρήμονες, ὧν τοῖς ποτίμοις νάμασιν ἁλμυρία ψυχῶν ἀποκλύζεται.

Ὠδὴ ζ'. Εἰκόνος χρυσῆς ἐν.

Ὑγρὰν μὲν ζωὴν, ἀποπτύσας ἐκ παιδὸς καὶ ἀνειμένην, ταῖς δ' ἐν τῷ Ἄθῳ (φ. 185 β) προελόμενος ἐγκακουχείσθαι σκληρότησιν, ὕδωρ ἐκ πηγῆς ἐπότισθης οὐρανίας ἁλόμενον, καὶ ποταμοὺς τῆς ζωῆς πᾶσιν ἐξέβλυσας.

Μαρτύρων χοροὶ, καὶ ὁσίων εὐφραίνονται τῇ μνήμῃ τῇ σῇ δικαίως· ὧν ἐκόσμησαν τὰς πανηγύρεις τοῖς λόγοις σου· καὶ συνασκητήν

σε εἰδότες ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ σύναθλον, περιστοιχίζονται τὴν σὺν μετ' εὐφροσύνης ψυχήν.

Νηπίων βολὰς, Ἀκινδύνου τὰς ἀτόπους ἀντιθέσεις, ἔλεξας, πάτερ, ὁπλισάμενος τῶν διδασκάλων τοῖς θώραξι, καὶ περιφανὲς ἀνεστήσω κατ' ἐκείνων τὸ τρόπαιον, ὡς ἱεράρχης ἀληθὴς τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ.

Ὀρθόδοξον νοῦν, τρυφωθεὶς ὁ λογισμὸς ὑπερορίζει, καθάπερ αὔρα περιπνέουσα τὴν εὐωδίαν ἐξήλασεν· οἱ δὲ ταπεινοὶ τὴν καρδίαν ἀληθείᾳ φωτίζονται, τοῖς ὀρθοδόξοις τῶν πατέρων ἐγκλεισθέντες θεσμοῖς.

Ρικνὴν τὴν ἡμῶν γενομένην ἀπ' ἀρχῆς, παρθένε, φύσιν, ἡ σὴ λοχεία ἀνενέωσε, καὶ θαλερὰν αὖθις ἔδειξε, καὶ νῦν θαυμαστῶς εὐκαρποῦσαι· τὴν πολλὴν καθαρότητα, δι' ἧς ὑπούργησας Θεῷ, τὰ πρὸς ἡμᾶς ἀνυμνεῖ.

Ὠδὴ η' Τὸν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρός.

Ἰδοὺ τὰ πάντα κυκεὼν, ἐξ ἀνδρῶν κακομηχάνων ὤφθη, πάτερ· ἀλλὰ πέμπε γαλήνην ἀπὸ Θεοῦ σταθερὰν, καὶ δίδου τὰ πάτρια δόγματα μένειν εἰς αἰῶνας ὡς ἀληθῆ καὶ μόνα.

Σταυρὸς καὶ πάθη τῶν πιστῶν τὰ σημεῖα· διὰ τοῦτο τοὺς φρονίμους οὐκ ἰσχύει σαλεύειν ἐπαγωγὴ συμφορῶν· οὐδεὶς γὰρ τοῦ Κυρίου, δύναται, πειρασμοῖς νικῶντος, ἀπείραστος κρατῆσαι·

Πανηγυρίζειν ὡς ἐχρῆν, οὐ δυνάμεθα τῇ μνήμῃ σου, θεόφρον· ὡς ὁρᾷς ἐπ' αὐχένι τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν φοροῦντες (φ. 186) ἀλλ' ὅμως σοὶ φέρομεν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐγκάρδιον τὸν ὕμνον.

Ἀποφωλίους λογισμοὺς, ὑψουμένους καθ' ἡμῶν κάθελε, πάτερ, οὐρανίῳ δυνάμει· καὶ ἐπὶ πέτραν στερρὰν, τὴν πίστιν τὴν πάτριον, ἵδρυσον, πᾶσι τεκμηρίοις φανεῖσαν ὀρθοτάτην.

Ἰδού σοι, μῆτερ τοῦ Θεοῦ καὶ Γρηγόριον ὁ μέγας μάρτυς ἔχει τὸν ποιμένα τὸν μέγαν, ὑπὲρ ἡμῶν συνεργὸν, σὺν τούτοις δυνήσῃ πρεσβεύουσα πᾶν ἡμῖν ἀντίξουν ἀποσοβῆσαι θᾶττον.

Ὠδὴ θ'. Τὸν ἐκ Θεοῦ θεὸν λόγον

Τὸν ἐκ Θεοῦ θεὸν λόγον, σεβασθέντες γνησίως οἱ πύργοι ἐκκλησίας οἱ στερροί, πόνοις πολλοῖς, καὶ ἱδρῶσιν αὐτὴν κατωχύρωσαν πάντες καὶ λόγων ἀποδείξεσι πολλαῖς, ὧν ἐν πρώτοις ὁ θεῖος τιμάσθω νῦν Γρηγόριος.

Ἐλάφου δίκην ποθήσας ὁ καλὸς ἱεράρχης ἡμῶν, τὴν ἀφθαρτίζουσαν πηγὴν, εὗρεν αὐτὴν περιόδοις πολλαῖς, καὶ ποτίμων ἐκεῖθεν ναμάτων ἱκανῶς ἐμφορηθεὶς, ἀνεξάντλητον ὤφθη, χαρίτων θείων πέλαγος.

Ρομφαία δίστομος ὤφθης, καινοτόμους ἐννοίας, ἐγκόπτουσα δεινῶν συκοφαντῶν· οἳ τοῦ Θεοῦ τὴν οὐσίαν ἡμῖν, κατ' ἐπίνοιαν μόνην τῆς θείας ἐνεργείας διαιρεῖν, τοὺς σοφοὺς θεολόγους ἐλήρουν διαβάλλοντες.

Ὀλοφυρμοῦ καὶ δακρύων, ἀνεπλήσθησαν πάντες, ὁρῶντες θλιβομέ-

νην αὖθις τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν δεινῶς· ἀλλὰ δίδου λιταῖς σου γαλήνην τὴν προτέραν ἐν αὐτῇ, καὶ πατρίων δογμάτων βεβαίαν βεβαίως ἀνακήρυξον.

Σέ, θεοτόκε παρθένε, τῶν ἀγγέλων οἱ δῆμοι, καὶ πάντων τῶν ἁγίων οἱ χοροὶ πάσαις τιμαῖς περιέπουσι νῦν, ὡς μητέρα τοῦ κτίστου ἀφράστως γενομένην δι' ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὁμοφρόνως ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Ὁ Γεννάδιος Σχολάριος συνέθεσε καὶ ἕτερον κανόνα παρακλητικὸν πρὸς τὸν Θεὸν «ὑπὲρ σωτηρίας τῆς Πελοποννήσου», φέροντα ἐν τοῖς Θεοτοκίοις «Γεννάδιος», ὅτε, λήγοντος τοῦ 1452, ἠπειλεῖτο αὕτη ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ τοῦ Τουραχάνη· τὸν Κανόνα τοῦτον ἐξέδωκεν ὁ Σπ. Λάμπρος ἐν σελ. 152—157 τοῦ μὴ συμπληρωθέντως ἀτυχῶς Β' τόμου τῶν Παλαιολογείων, ἐν Ἀθήναις 1912.

Ἕτερος «Κανὼν ἱκετήριος πρὸς τὴν Θεοτόκον», ἀποδιδόμενος εἰς τὸν Σχολάριον ἐξεδόθη τῷ 1749 ὑπὸ τοῦ Οὐγγροβλαχίας Νεοφύτου, καὶ ἐν μεταφράσει ρουμανικῇ τῷ 1751 ἐν Ἰασίῳ [1]· ἀνετυπώθη δὲ ἑλληνιστὶ ἐν Ἰασίῳ ἐπίσης τῷ 1756 [2]· μετὰ τὴν ἀκροστιχίδα τρία τροπάρια φέρουσιν ἀρχικὰ γράμματα Ρ, Κ, Λ. Ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου ἐκδοθέντι Θεοτοκαρίῳ τῷ 1796, ποιητὴς τοῦ Κανόνος λέγεται ὁ Ἡρακλείας Καλλίνικος «ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς καὶ λιγυρόφθογγος», ὁ δὲ Κανών, πληρέστερος ὤν, μετὰ τὴν ἀκροστιχίδα φέρει τέσσαρα τροπάρια ἀρχόμενα διὰ τῶν γραμμάτων Η, Ρ, Κ, Λ· ὁ Νικόδημος ἐν τῇ ῴᾳ τῆς σελ. 205 εἰς κάθετον γραμμὴν συμπληροῖ τὴν λέξιν ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ παρεμβάλλων τὰ ἐλλείποντα γράμματα. Πρόδηλον ὅθεν ὅτι ἐσφαλμένως εἰς τὸν Γεννάδιον ἀπεδόθη ὁ Κανὼν ὑπὸ τοῦ Οὐγγροβλαχίας Νεοφύτου.

Περὶ τοῦ Ἡρακλείας Καλλινίκου καὶ τοῦ Κανόνος ἐδημοσίευσεν ἄρθρον ὁ κ. Π. Γ. Ζερλέντης ἐν σελ. 731—738 τοῦ Δ' τόμου (1920) τοῦ περιοδικοῦ τούτου, λεπτομερῶς βιογραφήσας τὸν ἀοίδιμον ἱεράρχην καὶ καθηγητὴν χρηματίσαντα τῆς ἐν ΚΠόλει Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς.

---

1. Bianu & Hodos, Bibliografia Romanesca τ. II, ἀριθ. 278, σ. 119.
2. *Π. Λάμπρος*, ἐν σημ. α', σ. 574, τ. Δ' (1866) τῆς «Χρυσαλλίδος»· ἄγνωστος τῇ ἀνωτέρω Bibliogr. Romanesca.